Strengthening Citizen Participation in Sri Lanka

Modules

National Peace Council

Contents

Introduction 3

Theory of Change 4

Agenda 5

Session 01 7

Session Title: Increasing the Awareness of the Master Trainers on the Key Concepts 7

Session 02 9

Session Title: Increasing the Awareness on the Legal Background of the Freedom of Association 9

Session 03 10

Session Title: Understanding the status of civic space in Sri Lanka 10

Session 04 11

Session Title: Introduction of an analytical tool for understanding the dynamics in the intervening community 11

Session 05 12

Session Title: Training on developing an intervention plan 12

Annexure 13

Annex 01: Case studies on Citizenship 13

Annex 02: Freedom of association- Video links 14

Annex 03: Analytical tool 18

Annex 04: Model Story 21

Annex 05: Guideline to develop an intervention plan 22

Introduction

This training module was created as part of the National Peace Council's project to strengthen civic space and freedom of association. In this project, NPC envisions their regional level trainers, called "Master Trainers" in this report, assisting local level ongoing/potential social movements in upholding citizen participation and securing freedom of association at the local level when people fight against specific injustices they face.

The training module is designed to prepare master trainers for this particular task. Training will take place as an in-house workshop over two and a half days. Following the training, master trainers are expected to work at the regional level, applying the knowledge they gained from the training.

The module was developed by the research team that conducted the initial research component of this project. As a result, the majority of the study's findings were taken into account when this module was created. This module is primarily intended to improve the master trainer's knowledge, awareness, analytical skills, and application of learnings. The modules will assist in training people at the regional level and making appropriate informed interventions in their respective communities. It is also important to note that the module was designed to give master trainers more discretion, in response to one of the research findings that highlighted the importance of having tailored interventions to the specific regional community. The first section of this document describes the theory of change, which is followed by the agenda, then the session plans, and finally the annexure, which contains the necessary tools and supporting documents for the training.

Theory of Change

The theory of change in this case maps the transformation that is expected as a result of participating in the workshop series and completing these modules. It represents the need to increase capacity and raise awareness about the nature of civic space in Sri Lanka. The gaps and necessities identified by the research conducted as part of this initiative have largely inspired and derived the theory of change. According to the theory of change, participants will gain an in-depth understanding of civic space by receiving knowledge on key concepts, legal knowledge, and understanding of the nature of civic space in contemporary Sri Lanka. The training anticipates that participants will be equipped to develop a critical ability to intervene in an ongoing/potential social movement, as well as the ability to develop a comprehensive intervention plan, after participating in this training. The ultimate goal of this training is to prepare master trainers with the holistic knowledge needed to positively contribute through intervention to the success of a local social movement.

Step 1
- **Receiving knowledge on key concepts necessary to participate in the Civic Space**

Step 2
- **Receiving legal knowledge required to participate in the Civic Space**

Step 3
- **Learning about the nature of civic space in contemporary Sri Lanka**

Step 4
- **Receiving knowledge on analysing a social movement/potential social movement, prior to an intervention**

Step 5
- **Receiving knowledge on developing an intervention plan for a selected social movement/potential social movement**

Step 6
- **Master trainers are prepared to intervene in a specific social movement**

Agenda

Day 01		
01	Pre-program evaluation	Thirty minutes
02	Introduction	Sixty minutes
	Tea Break	Fifteen minutes
03	Session 01 Session Title: Increasing the Awareness of the Master Trainers on the Key Concepts	
	Lunch	Sixty minutes
	Session 01 Session Title: Increasing the Awareness of the Master Trainers on the Key Concepts	Ninety Minutes
	Tea Break	Fifteen minutes
04	Session 02 Session Title: Increasing the Awareness on the Legal Background of the Freedom of Association	Hundred and twenty Minutes
	Recap and Reflections of Day 1	Fifteen minutes
Day 02		
05	Session 03 Session Title: Understanding the status of civic space in Sri Lanka	Ninety minutes
	Tea Break	Fifteen minutes
	Session 03 Session Title: Understanding the status of civic space in Sri Lanka	Hundred and five minutes
	Lunch	Sixty minutes
06	Session 04 Session Title: Introduction of an analytical tool for understanding the dynamics in the intervening community	Ninety minutes
	Tea	Fifteen minutes
	Session 04	Ninety minutes

	Session Title: Introduction of an analytical tool for understanding the dynamics in the intervening community	
	Recap and Reflections of Day 2	Thirty minutes
Day 03		
07	Session 05 Session Title: Training on developing an intervention plan	Ninety minutes
	Tea Break	Fifteen minutes
	Session 05 Session Title: Training on developing an intervention plan	Seventy-five minutes
08	Post-program evaluation	Thirty minutes
	Recap and Reflections of day 3 and conclusion of program	Sixty minitues

Session 01

Session Title: Increasing the Awareness of the Master Trainers on the Key Concepts

<table>
<tr><td>Description</td><td>This workshop session is expected to provide an overview of three key concepts on which master trainers will be focusing on during the upcoming project period. These three concepts are civic space, citizenship, and civil society organizations.

1. Under the topic of Civic Space, it is critical to first introduce the importance of citizenship and participation in civil society.

Following that, the discussion on participation should delve deeply into the concepts of citizenship and civil society.

2. Citizenship must be discussed from both the rights and responsibilities perspectives, using examples from political developments in recent times.
3. Under the concept of Civil Society Organizations, it is critical to assist participants in understanding the meaning of civil society organizations and the role of the public sphere in bringing about political change in our society.

It is also critical to discuss the possibility of civil society organizations collaborating with political parties.

Gaining an understanding of these concepts will enable master trainers to engage in more meaningful activities and engagements in the future.</td></tr>
<tr><td>Objective</td><td>Raising the awareness and understanding of the Master Trainers of key concepts and assisting them in critically engaging with those concepts.</td></tr>
<tr><td>Total Duration</td><td>3 hours and 15 minutes</td></tr>
<tr><td>Method of Engagement</td><td>1. Civic Space- Presentation
2. Citizenship – Activity and Discussion
3. Civil Society- Activity and Discussion</td></tr>
<tr><td>Aids</td><td>o Flipchart/Whiteboard
o Markers
o A4/A3 Papers
o Pens
o Laptop</td></tr>
<tr><td>Steps</td><td>Presentation on Civic Space (15 minutes)

➢ Power point presentation on the concept of Civic Space and its components (15 minutes)

Discussion on Citizenship (1 hour and 30 minutes)

➢ Preparation (5 minutes)
o Divide the teams into 8 groups based on ethnicity</td></tr>
</table>

- **Process (40 minutes)**
  - Give each team a piece of paper and a pen.
  - Have them write down what comes to mind when they hear the word "Citizenship". Tell them that a theoretical explanation is not required, but rather to write the words that come to their mind when they hear this word
  - Assign one team member to present the list of word collated by the team members
  - The resource person should write the words collated by each team on the flip chart so that they can be compared across ethnic groups.

- **Debriefing (45 minutes)**
  - The answers given are analyzed by a resource person. The answers may differ depending on the ethnic group. If it is different, talk about why the answers are different. Discuss the implications of these differences in understand on the state-society relationship in Sri Lanka.
  - The resource person discusses the differences between citizen rights and responsibilities based on the answers provided by the teams, and how and why both are equally important. This can be discussed in light of several recent incidents. (Ref: Annex 01)

Discussion on Civil Society (1 hour and 30 minutes)

- **Preparation (5 minutes)**
  - Divide the teams in to four groups randomly.

- **Process (40 minutes)**
  - On four pieces of paper, write the following two positions on the functions of Civil Society Organizations. Each position should have been written on two pieces of paper
    Position 1 - "Civil society organisations should not collaborate with political parties."
    Position 2- "Civil society organisations may collaborate with political parties."
  - Invite one representative from each group to come and randomly select a piece of paper
  - Ask each team to discuss and write down 5 points to support the position they have received.
  - Invite a representative from each team to present their findings
  - Have the resource person record the points on the flip chart

- **Debriefing (45 minutes)**
  - The resource person will analyse the responses and inform the participants on the concept of Civil Society and its role in political transformation in Sri Lanka.

Session 02

Session Title: Increasing the Awareness on the Legal Background of the Freedom of Association

Description	This workshop session is designed to educate Master Trainers on the legal foundations of free association. This knowledge will be especially beneficial to the communities that will be trained by Master Trainers to face the various challenges that their respective local level movements may encounter. Communities will benefit from being aware of situations where their freedom of association may be hampered or limited. Finally, the knowledge that master trainers will impart to communities will aid in the smooth operation of social movements on the ground.
Objective	Raising local community awareness of the legal foundations of freedom of association through master trainers.
Total Duration	2 hours
Method of Engagement	Event analysis
Aids	o Flipchart/whiteboard o Markers o A4 Papers o Pens
Steps	➢ **Preparation (5 minutes)** o Divide the participants into four groups o Provide four video clips featuring recent incidents in Sri Lanka where freedom of association was heavily discussed/debated (Ref: Annex 02) ➢ **Process (55 minutes)** o Give each team a paper and pen o Allocate a video to each team and ask them to watch it to see how freedom of association has been violated and instances of how citizens have misused it o Ask one team member to play the video to the rest of the participants and present what they discussed o Have the resource person write down the observations/issues they raised on the flip chart ➢ **Debriefing (1 hour)** o The resource person attends to the points mentioned by the teams and discusses the legal provisions available in Sri Lanka to ensure freedom of association and instances where it may be limited o Resource person can also discuss about PTA, ICCPR and other relevant laws and regulations in this instance

Session 03

Session Title: Understanding the status of civic space in Sri Lanka

Description	This session will be conducted based on the research done as part of this project. The research done as part of this initiative, was envisaged to give the necessary guidance to the project. The study shed light on the nature of citizen participation and free association in civic spaces. In this session, the research findings and recommendations will be presented. It is also anticipated that a discussion with master trainers will take place to obtain their feedback on the findings and recommendations. This knowledge will assist them in the subsequent sessions of the workshop to analyze a social movement and propose intervention plans. Finally, this knowledge will be necessary in order to make an informed intervention in the local communities.
Objective	Master trainers will learn about and interact with research findings about the nature and function of civic space on the ground
Total Duration	3 hours and 15 minutes
Method of Engagement	Presentation and Discussion
Aids	• Flipchart/Whiteboard • Multi Media Projector • Laptop • Marker Pens
Steps	➢ **Presentation (2 hours and 30 minutes)** o Presentation of the findings by the research team ➢ **Discussion (45 minutes)** o Discussion regarding the findings

Session 04

Session Title: Introduction of an analytical tool for understanding the dynamics in the intervening community

Description	In this session, the master trainers will be trained on an analytical tool developed based on the research findings. This analytical tool will be used to analyze the context of a given community. According to the findings of the research conducted as part of this project, it is critical to have a tailored approach to each location, taking into account the varied nature of people's participation and freedom of association. The tool assists master trainers in understanding the scope and depth of the identified community's concerns, as well as assessing the stakeholders who are directly and indirectly involved with the identified community concern. The tool also allows them to analyze the possibilities for reaching a solution, the challenges they will face in their struggle to find solutions, the areas that require third-party support to develop skills, awareness, and perceptions, the nature of community participation and the space for citizens to participate, and so on. This analysis is essential for developing their intervention strategy. A model story that provides information and clues to assess the scope of a given context will be provided to master trainers during this session. They will be asked to participate in a hands-on session in which they will be trained by applying the analysis tool to the given model story.
Objective	Master trainers receive training on how to use the developed analytical tool to gain an understanding of the dynamics in an intervening community.
Total Duration	3 hours
Method of Engagement	Presentation and Activity
Aids	• Flipchart/Whiteboard • Multi Media Projector • Laptop • Marker Pens • Printouts of the analytical tool (Ref: Annex 03) • Printouts of the model story (Ref: Annex 04)
Steps	➢ **Preparation (10 minutes)** o Form eight teams. o Provide printouts of the analytical tool and model story to the participants. ➢ **Process (2 hours and 20 minutes)** o Explain the content in the analytical tool o The resource person may also apply the analytical tool to a case study of a social movement with which they are familiar o Ask the master trainers to read through the model story provided o Ask them to use the analytical tool to analyse the model story o Then ask a member from each team to present their analysis on the model story o Tell the teams that they can use the same structure of the analytical tool to develop their presentation ➢ **Discussion (30 minutes)** o Resources person comments on the presentation o Request that teams bring their model story analysis to the next session, which will take place the following day

Session 05

Session Title: Training on developing an intervention plan

Description	In this final session of the workshop, it is envisaged that master trainers will gain the ability to develop an intervention plan for a social movement. In this session, the master trainers will use the same model story presented in session 4 to develop an intervention plan. This exercise will provide them with the knowledge and practice they need to develop their own intervention plan for a specific community during the project period. Through this training, master trainers should be able to suggest steps that must be taken to increase public participation in order to find a solution, proposals to ensure that freedom of association is protected, and proposals for people to participate in an informed manner in order to contribute to political transformation in their capacity. This intervention plan will serve as a road map for the chosen social movement throughout the project period, providing guidance at each stage of the project.
Objective	Master trainers will be able to devise an intervention strategy for a specific community.
Total Duration	2 hours and 45 minutes
Method of Engagement	Activity and discussion
Aids	• Flipchart/Whiteboard • Marker Pens • Printouts of the model story • Print outs of the guideline to develop an intervention plan (Annex 05)
Steps	➢ **Preparation (15 minutes)** ○ Ask the team to sit with the group they were allocated to during Session 4 ○ Provide a printed copy of the model story to each team ○ Provide a printed copy of the guideline sheet to each team in order to develop the intervention plan ➢ **Process (2 hours)** ○ Ask the teams to read the model story ○ Ask the teams to develop an intervention plan ○ Ask one member of the team to come and present their intervention plan ○ Resource person will write down the positives and negatives of the intervention plan ➢ **Debriefing (30 minutes)** ○ Resource person will share their feedback on the presentation ○ Based on the plans presented by the teams, relevant officers from the NPC will provide feedback on what can and cannot be realistically done as part of the project

Annexure

Annex 01: Case studies on Citizenship

දෙනියාය - ලංකාගම මාර්ගය

පවුල් 180 ක් පමණ ජිවත්වන සිංහරාජ ජාතික උරුම වන භූමිය ආසන්නයේ පිහිටි ලංකාගම දක්වා මාර්ගය සංවර්ධනය කර දෙන ලෙස සිදු කළ ඉල්ලීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ජනාධිපති ගෝඨාභය රාජපක්ෂ විසින් වනාන්තර තුළින් විහිදී ඇති මාර්ගය සංවර්ධනය කිරීමට අනුමැතිය දෙන ලදි. මෙම මාර්ගය නෙළුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් මාදුගැටේ, වාරුකන්දෙ❑ය හා ලංකාගම යන ග්‍රාමනිලධාරී වසම් තුන ඔස්සේ කිලෝමීටර 18 ක් පමණ දිග අඩි 15 ක් පමණ පළල මාර්ගයක් ලෙස සංවර්ධනට කටයුතු කරයි .නමුත් සිංහරාජ ලෝක උරුම සංවේදී කලාපය මැදින් වැටී ඇති මාර්ගය පුළුල් කර සංවර්ධනය කිරීමෙන් විශාල පරිසර හානියක් සිදුවන බවත් පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් වාර්තාවක් (ඊඅ) හෝ විද්‍යාත්මක සහ තාක්ෂ❑ක මෙවලම් (ඔද්දකි) භාවිත නොකර ලංකාගම- නෙළුව මාර්ගය සංවර්ධනය කිරීම නිසා පරිසර හානියට අමතරව මහජන මුදල් ද අපතේ ගොස් ඇති බවට පරිසරවේදීහු චෝදනා කරනු ලැබිය . ලෝක උරුම සම්මුතිය ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා වන මෙහෙයුම්වලට අදාළ මාර්ගෝපදේශ (ධවැරඑසදබක ඨමසාැකසඹ) අනුව ලෝක උරුමයක් වන සිංහරාජය හරහා මෙවැනි ව්‍යාපෘතියක් සිදු කළ නොහැකි බව දක්වමින් යුනෙස්කෝ ජාතික කොමිෂන් සභාව සහ යුනෙස්කෝ සංවිධානය වාර්ථා කැදවනු ලැබිය . කෙසේ වෙතත් තාවකාලිකව අත්හිටවනු ලැබූ මෙම ව්‍යාපෘතිය ලංකාගම ජනතාව විසින් සිදු කළ ඉල්ලීම් සළකා නැවත ආරම්භ කරන ලදි .

ගුරු විදුහල්පති වැඩවර්ජනය

ගුරු - විදුහල්පති වැටුප් විෂමතාවය , අධ්‍යාපනයට 6 ٪ වෙන් කිරීම , පාසල් නඩත්තුවට දෙමාපියන්ගෙන් ගාස්තු අයකිරීම නැවැත්වීම ඇතුලු ඉල්ලීම් කිහිපයක් මුල් කරගනිමින් ගුරුවරුන් සහ විදුහල්පතිවරු 2019 , 2020 වසරවලදී අවස්ථා කිහිපයක දී වැඩවර්ජන සිදුකරනු ලැබුහ . ආණ්ඩුව විසින් යහපත් ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම හේතුවෙන් 2021 ජුලි 21 දින සිට ඔන්ලයින් අධ්‍යාපනය නවත්වා දමමින් අඛණ්ඩ වැඩවර්ජනයක් සිදු කෙරිණ . මේ වන විට කොරෝනා වසංගතය හේතුවෙන් පාසල් අධ්‍යපනය මාස කිහිපයක් නවතා දැමුණු නිසා මෙම වැඩවර්ජනය දරුවන්ගේ අධ්‍යාපනයට දැඩි බලපෑමක් එල්ල කරන බවට ගුරුවරුන්ට විවේචන එල්ල විය .

ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර

ශ්‍රී ලංකාවේ ආගමික ස්ථානවල තම ආගමික වතාවත් සිදු කිරීමට සහ ප්‍රචාරය කිරීමට ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර භාවිතා කිරීම සිදු වෙයි . නමුත් එමගින් සිදුවන ශබ්ද දුෂණය සහ මහජන පිඩාව පිළිබදව සළකා ආගමික ස්ථාන පාසල්වල ඇති ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර මගින් ඇතිකරන පිඩාව නවත්වන ලෙස 2023 / 01 /09 දින මානව හිමිකම් කොමිසම විසින් පොලිසියට නියොග කරනු ලැබුහ. ඒ ආගමක් ඇදහිමට ඇති අයිතිය පිළිබද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දක්වා ඇති බවට සහ ආගමික සංහිදියාව බිදවැටේ යැයි ඉදිරිපත් කළ තර්කය ද නොසළකා හරිමින් අනවශ්‍ය ශබ්ද විකාශන නවතා දැම්මට පොලිසියට බලය ඇති බව දැක්විය . ශබ්ද දුශණයට එරෙහි එකමුතුවේ ලේකම් ස්වර්ණමාලි අනුරාධනායක විසින් අනුරාධපුර පොලිසියට එරෙහිව මෙම පැමි❑ල්ල සිදුකර තිබු❑ .

බදු ප්‍රතිපත්තිය

රුපියල් ලක්ෂයට වඩා වැඩි මාසික ආදයම් ලබන පුද්ගලයින්ගේ ආදායම මත බදු අය කරන, දේශීය ආදායම් (සංශෝධන) පනත 13 ඔක්තෝබර් 2022 සිට බලාත්මක කර තිබේ. මෙම පනත යටතේ රුපියල් ලක්ෂයට වැඩි මාසික ආදයම මත 6٪ සිට 36٪ දක්වා බදු අය කිරීම 2023 ජනවාරි මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිය . රජය ක්‍රියාත්මක කර ඇති නව බදු ක්‍රමයට විරෝධය දක්වමින් ලංකා ඛනිජ තෙල් වෘත්තිය සමිති එකමුතුව , මහබැංකු විධායක නිලධාරින්ගේ සංගමය,ජල සම්පාදන මණ්ඩලයේ සේවකයින් , රජයේ වෛද්‍ය නිලධාරීන්ගේ සංගමය ඇතුලු වෘත්තිය සමිති විසින් විරෝධය දක්වන ලදි. එසේ ම මෙම බදු ප්‍රතිපත්තියට එරෙහිව වෘත්තියවේදීන්ගේ වෘත්තිය සමිති එකමුතුව මකළු සතියම විරෝධතා සතිය ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදි

.

Annex 02: Freedom of association- Video links

Video 01

https://www.youtube.com/watch?v=VmGyKo104l0

Video 02

https://youtu.be/5pOkKbNUEdQ

Video 03

https://youtu.be/Z65fRL1axak

Video 04

https://www.youtube.com/watch?v=RPZlXKOHezc&ab_channel=LANKALEADNEWS

Video 05

https://www.youtube.com/watch?v=QDhGBK6m8pM&ab_channel=NewsfirstSriLanka

Video 06

https://www.youtube.com/watch?v=iXtINwvMaks&ab_channel=LankaLive

Video 07

https://www.youtube.com/watch?v=VbgDF2bCcZY&ab_channel=NewsfirstSriLanka

Annex 03: Analytical tool

English

- **Assessing the social background of the given community**

It is essential to map out the following as part of understanding the social background of the community.

What is the average level of education in the village?

What is the religious community distribution in the given area? Recognize the various castes that exist in the community. Draw a map of the ethnic composition of the community in question.

- **Political background of the community**

What are the community's political party affiliations? What political parties are present, and what is the nature and level of involvement with the community?

- **Economic background**

What kinds of jobs and employment do the people in that community have? What is the average family income level? What is the socioeconomic status/class distribution of the residents?

- **What is the issue?**

Understand and describe the issue that has been identified within the given community.

- **How has the issue impacted to the various segments of the society?**

Analyze and describe how the identified issue has impacted the persons/sub groups in that community. Consider it from the standpoints of youth, women, ethnic groups, caste, religious groups, occupations, education, and so on.

- **What are the solutions expected by these various segments of the society?**

Analyze and list the solutions expected to the identified issue by different community groups impacted by the problem in the area

- **What are the positions on the issue of each political party present in the area?**

Assess the actions, inaction, work, and activities undertaken by the political parties known to be present in the community in relation to the issue.

- **What are the members of the community's social and political networks in terms of finding a solution to the problem?**

Map out the networks, connections, and social capital available to community members who can be approached for assistance in resolving the issue at hand.

- **The availability of the CBOs/CSO and their positions on the issue?**

Examine the presence of CBOs and CSOs in the area. Examine the scope of their involvement and their capacity. Determine the extent to which such parties are involved in the identified issue.

- **Community leaders and their position on the issue?**

Examine the local community leaders. Make an effort to comprehend their actions and inaction on the issue, as well as their points of view.

- **Religious leaders and their position on the issue?**

Examine the local religious leaders. Make an effort to comprehend their actions and inaction on the issue, as well as their points of view.

- **What are the other strengths members of the society have in terms of fighting against the issues?**

Assess the capacities, skills, expertise prevalent in the community already to solve the issue at hand.

- **What are the other opportunities the community has for finding a solution to the issue?**

Assess the realistic opportunities in terms of persons, organizations, networks etc. that the community can access to solve the issue

- **What are the weaknesses and barriers the community has in finding a solution to the issues?**

Assess the community's weaknesses in resolving the issue; examples could include a lack of education, contacts, exposure, confidence, daily commitments, political costs, and direct costs.

- **What are the challenges the community has in finding a solution to the issues?**

Assess the community's challenges, which could include challenges to free association, challenges from individuals such as politicians, government employees, private companies, other communities, and so on.

Sinhala

- **ලබා දුන් ප්‍රජාවේ සමාජ පසුබිම තක්සේරු කිරීම.**

ප්‍රජාවේ සමාජ පසුබිම අවබෝධ කර ගැනීම මෙහිදී වැදගත් වේ. ඒ අනුව කොමපණ පිරිසක් ප්‍රාථමික අධ්‍යපනය අවසන් කර සිටීද? කොපමණ පිරිසක් සාමාන්‍ය පෙළ සමත්ද? කොපමණ පිරිසක් උසස් පෙළ සමත් ද? සහ කොපමණ පිරිසක් විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය ලබා ඇතිද ?

ලබා දී ඇති ප්‍රදේශයේ ආගමික ප්‍රජාවේ ව්‍යාප්තිය කෙසේද? සහ ප්‍රදේශයේ පවතින විවිධ කුලයන් හදුනා ගන්න. අදාළ ප්‍රජාවේ වාර්ගික සංයුතිය ඇතුළත් සිතියමක් අදින්න.

- **ප්‍රජාවේ දේශපාලන පසුබිම**

දැනට පවතින දේශපාලන පක්ෂ මොනවාද? ප්‍රජාවෙහි පවතින දේශපාලන පක්ෂ සමග පවතින්නේ කුමනාකරයේ සම්බන්ධතාවයක්ද? සහ ප්‍රජාව එම පක්ෂ සමග සම්බන්ධ වීමේ ස්වභාවය කෙසේද?

- **ආර්ථික පසුබිම**

ප්‍රජාවේ කුමනාකාරයේ රැකියා සහ වෘත්තීන්වල නියැලෙන අය සිටීද ? පවුලක් විසින් ලබන සමාන්‍ය ආදායම් මට්ටම කුමක්ද ? ප්‍රජාවේ සමාජ - ආර්ථික තත්ත්වය සහ පන්ති ව්‍යාප්තිය කෙසේද ?

- **ගැටලුව කුමක්ද**?

ප්‍රජාවේ ගැටලුව හදුනාගෙන තේරුම් ගැනීම

- **මෙම ගැටලුව සමාජයේ විවිධ කොටස්වලට බලපා ඇත්තේ කෙසේද**?

හදුනා ගන්නා ලද ගැටලුව එම ප්‍රජාවේ පුද්ගලයන්ට / උප කණ්ඩායම්වලට බලපා ඇති ආකාරය විශ්ලේෂණය කර විස්තර කරන්න. මෙසේ විශ්ලේෂණය කිරීමේදී තරුණයන්,කාන්තාවන්, වාර්ගික කණ්ඩායම්,කුලය, ආගමික කණ්ඩායම්,රැකියාව, අධ්‍යාපනය යනාදී වශයෙන් සලකා බලන්න.

- **සමාජයේ විවිධ කොටස්වලින් බලාපොරොත්තු වන විසඳුම් මොනවාද**?

ප්‍රදේශයේ ඇති වී තිබෙන ගැටලුවෙන් බලපෑමට ලක් වන විවිධ කොටස් අපේක්ෂා කරන විසඳුම් මොනවාදැයි විශ්ලේෂණය කර එම විසඳුම් ලැයිස්තුගත කරන්න

- **ප්‍රදේශයේ පවතින ගැටලුව සම්බන්ධයෙන් දේශපාලන පක්ෂවල ස්ථාවරය කෙසේද**?

ගැටලුව සම්බන්ධයෙන් ප්‍රජාව සමග කටයුතු කරන දේශපාලන පක්ෂ විසින් සිදු කරන ක්‍රියා, අක්‍රියතා , කටයුතු තක්සේරු කරන්න

- **ගැටලුවට විසඳුම් සෙවීම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රජාවේ සමාජ සහ දේශපාලන ජාලවල සාමාජිකයන් කවුරුන්ද**?

ගැටලුව ස!දහා විසදුම් ලබා ගැනීමට උදව් ලබා ගත හැකි ජාලයන් , සම්බන්ධතා සහ සමාජ ප්‍රාග්ධනයන් පිළිබද සැකැස්මක් සකසන්න/සිතියම්ගත කරන්න.

- **පවතින ප්‍රජා මුලික සංවිධාන/ සිවිල් සංවිධාන සහ මෙම ගැටලුව සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ ස්ථාවරයන්**?

ප්‍රදේශයේ පවතින ප්‍රජා මුලික සහ සිවිල් සංවිධාන මොනවාදැයි පරීක්ෂා කරන්න. ගැටලුව සඳහා ඔවුන්ගේ දායකත්වය, ඔවුන්ගේ විෂය පථය සහ ධාරිතාව පරීක්ෂා කරන්න.

- **ප්‍රජා නායකයින් සහ මෙම ගැටලුව පිළිබද ඔවුන්ගේ ස්ථාවරය** ?

ප්‍රදේශයේ සිටින ප්‍රජා නායකයන් සොයා ගන්න. ගැටලුව සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහ අකමැත්තතාවය මෙන්ම ඔවුන්ගේ මතය පිළිබ!දව අවබෝධයක් ලබා ගන්න උත්සාහ ගන්න

- **ආගමික නායකයින් සහ මෙම ගැටලුව පිළිබද ඔවුන්ගේ ස්ථාවරය** ?

ප්‍රදේශයේ සිටින ආගමික නායකයන් සොයා ගන්න. ගැටලුව සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහ අකමැත්තතාවය මෙන්ම ගැටලුව සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ මතය පිළිබ!ද අවබෝධයක් ලබා ගන්න උත්සාහ ගන්න

- **ගැටලුවට එරෙහිව සටන් කිරීමේදී ප්‍රජාවේ සමාජිකයන් සතු ශක්තීන් මොනවාද**?

ගැටලුව විසදීම සඳහා දැනටමත් ප්‍රජාවේ පවතින හැකියාවන් ,කුසලතා, විශේෂඥතා තක්සේරු කරන්න

- **ගැටලුව සඳහා විසඳුම් සෙවීමේදී ප්‍රජාවේ පවතින අනෙකුත් අවස්ථා මොනවාද** ?

ගැටලුව විසදීමට ප්‍රජාවට ප්‍රවේශ විය හැකි පුද්ගලයන්,සංවිධාන, ජාල යනාදිය අනුව යථාර්ථවාදී තක්සෙරුගත කිරීමක් කරන්න.

- **ගැටලුව සඳහා විසඳුම් සෙවීමේදී ප්‍රජාවට පවතින බාධක සහ දුර්වලතා මොනවාද**?

ගැටලුව ස!දහා විසඳුම් සෙවීමේදී ප්‍රජාවේ පවතින දුර්වලතා ලැයිස්තුගත කරන්න. නිදසුනක් ලෙස අඩු අධ්‍යාපනය, සම්බන්ධතා, විශ්වාසය, බාහිර සමාජයන් සමග ගැටීම, දෛනික කැපවීම, දේශපාලනික සහ සෘජුව පවතින පිරිවැය

- **ගැටලුව සඳහා විසඳුම් සෙවීමේදී ප්‍රජාවට පවතින අභියෝග** ?

ප්‍රජාවක් ලෙස මුහුණ දෙන අභියෝග තක්සේරුගත කරන්න. මෙහිදී නිදහසේ රැස්වීමට සහ නිදහසේ සංවිධානය වීමට ඇති අභියෝගයන්, සේම දේශපාලඥයින්ගෙන් රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගෙන් , පුද්ගලික සමාගම්වලින් හෝ අනෙක් ප්‍රජාවන්ගෙන් එල්ල වල අභියෝග විය හැකියි.

Annex 04: Model Story

ඌව පළාතට අයත් නෙලුම් කුලුම ගම්මානය පවුල් 500 ක ජනපදයකි. එහි ප්‍රධාන ජීවනෝපාය වන්නේ හේන් ගොවිතැනයි. නමුත් ගම්මානයේ 5% පමණ රජයේ රැකියා කරන අතර 5% පමණ පුද්ගලික රැකියාවල නිරත වෙයි. එසේම නෙලුම් කුලම ගම්මානයට අයත් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ වැඩ කරන සංවර්ධන නිලධාරීවරයෙක් සහ කොළඹ ඇගලුම් හළක සේවය කරන තාක්ෂණික සේවකයන් දෙදෙනෙක් ද මේ අතර සිටී. එහි එක් සේවකයෙක් ඇගලුම්හලේ කම්කරු සමිතියේ සමාජිකයෙකි.

2022 අගභාගයේදී නෙලුම් කුලම ගම්මානය ඇතුලු ගම්මාන 6 කගේ ඉඩම් බලහත්කාරී ලෙස අත්පත් කර ගැනීමේ ගැටලුවකට මුහුණ දී සිටින්නේය. මෙහිදී හේන් ගොවිතැන කරන ඉඩම් අක්කර 2000ක් පුද්ගලික කොම්පැණියක් විසින් රජයේ අනුදැනුමෙන් වගා ව්‍යාපෘතියකට පවරා ගැනීමට යයි. මෙම ගොවි ඉඩම් අත්පත් කරගන්නවා යැයි ගොවියන් විසින් දැනගන්නේ කොම්පැණීය විසින් ඉඩම් සුද්ද කිරීම නිමිත්තෙන් සංවිධානය කළ උත්සවය සමගයි. මේ උත්සවයට ගමේ පොලිසියේ ලොකු මහත්තයාත් අමුත්තෙක් විදියට සහභාගී වී තිබිණී. එම අවස්ථාවේ ඉඩම් සුද්ද කිරීමට පැමිණි ඩෝසර්වලට ගමේ මිනිසුන් පාර හරස් කළ අතර එතන සිටි ගමේ තරුණයන් දෙදෙනෙක් ඩෝසර් සහ යන්ත්‍රවලට පහර දෙන්නට විය. ගම්වැසියන්ගේ ප්‍රචණ්ඩකාරී හැසිරීම නිසා පොලිසිය ඊට මැදිහත් වී විරෝධය තාවකාලිකව සමනය කළ අතර දේපල වලට හානි කරා යන චෝදනා ගොණුකර පොලිසිය විසින් ගමේ තරුණයන් දෙදෙනෙක් ද අත්තඩංගුවට ගනු ලැබුවා. මෙයාකාරයට ගමේ මිනිසුන්ගේ විරෝධයෙන් එම ආරම්භක උත්සවය නතර කිරීමට සංවිධායකයන්ට සිදු විය. ඒසේම මෙම කොම්පැනිය රටේ දෙමළ ජනතාව බහුතරයක් ජීවත්වන උතුරු පළාතේ ත් මේ ආකාරයෙන්ම බලහත්කාරීව ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම් සිදු කළ කරන ලදී. මේ ව්‍යාපෘතිය සිදු කිරීමෙන් පරම්පාරික ගොවිතැනේ නියැලෙන ගම්මානයේ ගොවි පවුල් 70% ඍජුවම බලපෑමට ලක් වනු ඇත.

නෙලුම් කුලම ගමේ කෙලවරේ ඇති රක්ෂිතයට ආසන්නයේ (ගම්මානයේ ඇතුලට වෙන්න) පදිංචිව සිටින, ගම්මානයේ මුලු පවුල් සංඛ්‍යවෙන් 20% ක් වන අඩු කුලයට අයත් පවුල්වලට මෙම ව්‍යාපෘතියෙන් ඍජුව නොමැති වුනත් වක්‍රව බලපෑමටකට ලක් වෙයි. මීට අවුරුදු 30 පමණ පෙර රජය විසින් සිදු කළ දිළිදුකම පිටුදැකීම සහ ග්‍රාමීය සංවර්ධන වැඩසටහන යටතේ අඩුකුලයට අයත් පවුල් කිහිපයක් නෙලුම් කුලමේ පදිංචි කරන ලදී. ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය කුලී වැඩ ය. නමුත් මීට අවුරුදු 2 පෙර මේ ප්‍රජාවේ හපනා කියන තරුණයා පළමුවරට ගමෙන් විශ්ව විද්‍යාලයට තෙරී පත් වීම ගමට විශාල ජයග්‍රහණක් විය. එසේම හපනා විශ්ව විද්‍යාලයේ ශිෂ්‍ය සංගමයේ ප්‍රබල සාමාජිකයෙක්ද විම විශේෂත්වයකි. ගමේ බොහොමයක් සාමාන්‍ය පෙළ හෝ සමත් වන්නේ කලාතුරකින් නිසා හපනාගේ හපන්කම ගමට ලොකු වත්කමකි. ගමේ ගෙදරක හෝ ඉඩමක හෝ කුලි වැඩකට ඔවුන් පැමිණෙනවා මිස ගම්වැසියන් විසින් සිදු කරන පොදු කටයුත්තකට මෙම අඩු කුළයේ ප්‍රජාව සහභාගී කර ගන්නේ නැත.

ඒ වගේ ගමේ මායිමේ මුස්ලිම් ප්‍රජාව ජීවත් වන අතර අස්වැන්න මිලදී ගැනීමට ඒ ගමේ මුස්ලිම් වෙළදුන් නෙලුම් කුලමට පැමිණෙයි. එකිනෙකා අතර ව්‍යපාරික සම්බන්ධතා පමණක් පවතී.

මෙහිදී ගොවියන් බහුතරයක් මෙම ඉඩම් කොල්ලයට විරුද්ධ වු අතර එයින් රටේ පාර්ලිමේන්තුව තුළ ප්‍රධනා විරුද්ධ පක්ෂය නියෝජනය කරන දේශපාලන පක්ෂයට පක්ෂපාතී ගොවියන් තදින්ම පවතින දේශපාලන අධිකාරිය විවේචනයට ලක් කරයි.

බහුතරයක් වු ගොවීන් කොම්පැණියෙන් වන්දි ලෙස මුදල් ලබා ගැනීමට අකමැති වුවත් හේන් ගොවිතැන ස්ථිර ආදායම කර නොගත් ස්වයං රැකියාව ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගය කරගත් ගම්වැසියන් කිහිපදෙනෙක් එම යෝජනාවට කැමති විය.

ගමේ මරණාධාර සමිතියේ සමිතියේ සභාපති වගේම පන්සලේ දායක සභාවේ පැරණීම සාමාජිකයෙක් වු හිත හො!ද මාමාගේ යෝජනව වුයේ, පන්සලේ ලොකු හාමුදරුවෙන්ගෙන් උපදෙස් ගෙන මේ ප්‍රශ්නය පිළිබ!ද නිවැරදි සහ විධිමත් පටිපාටියකට ඉහළ අංශ එක්ක කථා කරමු යන්නයි.

ගමේ ඇමති ල!ග රියදුරු රැකියාව කරන ඇමති මල්ලිගේ යෝජනාව වුයේ, ඇමතිතුමාට කියා ව්‍යපෘතියෙන් හානි වන අනෙකුත් ගම්මාන පහ සම්බන්ධයෙන් කිසිවක් කළ නොහැකි නමුත් ඇමතිතුමා ඔහුට ඇති පුද්ගලික හිතවත්කම් මත නෙලුම් කුලම ගමේ වගා ඉඩම් ටික බේරා දිය හැකි බවයි.

ප්‍රාදේශීය සභාවේ සභාපතිගේ යෝජනාව වුණේ, කොම්පැණිය සෑදුවාට පසු කොම්පැණියෙන් සිකුරිටි රස්සාවල් කිහිපයක් අපේ ගමේ තරුණයන්ට ලබාගැනීමට පුලුවන් බවයි.

කෙසේ නමුත්, බහුතරයක් වු ගොවීන්ගේ විශ්වාසය වන්නේ තමන්ගේ පාරම්පරික වගා ඉඩම් කොම්පැණියට කොල්ලකෑමට ඉඩ නොදිය යුතු බවයි. අලීන් ගම් වැදීම, භුගත ජල මට්ටම පහත යාම, කොම්පැණීය විසින් භාවිතා කරන කෘෂි රසායන භෝග පරිසරයට එකතු වීමෙන් පරිසරය දුෂණය ආදී සියලු දෙනාටම බලපාන පිරිසරික ප්‍රශ්න ඇති විය හැකි බැවින් ගොවීන් සහ ගොවීන් නොවන අනෙකුත් ගම් වැසියන් ද මෙම ඉඩම් කොල්ලයට ඉඩ නොදිය යුතුය යන්න ගොවීන්ගේ අදහසයි.

ෆෆෆ

(මෙය සත්‍ය සිද්ධියක් නොවන අතර මෙහි එන නම්, ගම් සහ චරිත මනඃකල්පිත බව කරුණාවෙන් සලකන්න)

Annex 05: Guideline to develop an intervention plan

English

Create an intervention plan based on the various aspects identified in the model story focusing on the following:

- Proposal to formalize the social movement
- Proposal to elicit participation in the social movement from various segments of society
- Proposal to increase the participation of youth and women;
- Proposal to bring individuals/sub-groups in the community who may have different interests/solutions to the issue or are less/indirectly affected by the issue under one framework where everyone can work together in unity;
- Proposal to increase the community's knowledge and awareness, which will be useful in ensuring involvement and succeeding in the social movement;
- Proposal to capitalize on the community's potentials and strengths
- Proposal to handle the involvement of the party politics
- Proposal for encouraging pluralism during the social movement
- Proposal to expand the community's social networks
- Proposal to protect the freedom of association of the community during the social movement
- Proposal for dealing with the other identified challenges that may arise during the social movement
- Proposal to address the other identified weaknesses that are impeding the social movement
- Proposal to guide them in thinking about the larger issues in our society that lead them to face specific issues on the ground, as well as to encourage them to consider the possible contribution they can make to political transformation

- Any other proposal that they believe is critical to ensure the success of the social movement

Sinhala

පහත ස!දහන් කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් ආදර්ශ කතාවේ හ!දුනාගත් විවිධ මානයන් මත පදනම්ව මැදිහත්වීමේ සැලැස්මක් සාදන්න

- සමාජ ව්‍යාපාරය විධිමත් කිරීමේ යෝජනාව
- සමාජ ව්‍යාපාරයට සමාජයේ විවිධ කොටස් වලින් සහභාගීත්වය ලබා ගැනීමේ යෝජනාව
- තරුණ සහ කාන්තා සහභාගීත්වය වැඩිකර ගැනීමට යෝජනා කිරීම
- ප්‍රජාව තුළ පවතින විවිධ අවශ්‍යතා පවතින / විසඳුම් ඇති හෝ ගැටලුවෙන් අඩුවෙන් /වක්‍රව බලපෑමට ලක්විය හැකි පුද්ගලයන්/උප කණ්ඩායම් සියලු දෙනාටම සමගියෙන් එක්ව කටයුතු කළ හැකි එක රාමුවක් යටතට ගෙන ඒමේ යෝජනාව
- සමාජ ව්‍යාපාරයට සම්බන්ධ වීම සහ එය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් වන ආකාරයට ප්‍රජාවේ දැනුම සහ දැනුවත්භාවය වැඩි කිරීමේ යෝජනාව
- ප්‍රජාවේ පවතින හැකියාවන් සහ ශක්තීන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීමේ යෝජනාව
- පක්ෂ දේශපාලනයේ මැදිහත්වීම මෙහෙයවීමේ යෝජනාව
- සමාජ ව්‍යාපාරය තුළ බහුත්වවාදය දිරිගැන්වීමේ යෝජනාව
- ප්‍රජාවේ සමාජ ජාල පුළුල් කිරීමේ යෝජනාව
- සමාජ ව්‍යාපාරය තුළ ප්‍රජාවට රැස්වීම සහ සංවිධානය වීමේ නිදහස ආරක්ෂා කිරීමේ යෝජනාව
- සමාජ ව්‍යාපාරය තුළ ඇතිවිය හැකි අනෙකුත් අභියෝග සමඟ කටයුතු කිරීමේ යෝජනාව
- සමාජ ව්‍යාපාරයට බාධා කරන සහ අනෙකුත් දුර්වලතා හ!දුනාගැනීමේ යෝජනාව
- ප්‍රාදේශීයව විශේෂිත වු විශාල ගැටලුවලට පිළිබ!ද ඔවුන්ට සිතීමට යොමු කිරීම සහ දේශපාලන පරිවර්තනයක් සඳහා ඔවුන්ට කළ හැකි දායකත්වය සලකා බැලීමට ඔවුන් දිරිමත් කිරීම.
- සමාජ ව්‍යාපාරයේ සාර්ථකත්වය සහතික කිරීම සඳහා තීරණාත්මක යැයි ඔවුන් විශ්වාස කරන වෙනත් ඕනෑම යෝජනාවක් කිරීමට දිරි ගැන්වීම